

4. Základní materiálové charakteristiky

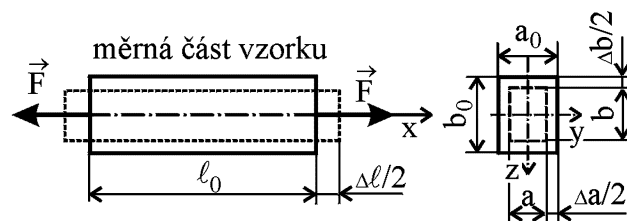
Modelovým materiálem v PP je **kontinuum** – spojitě prostředí, matematická abstrakce, která s realitou nemá nic společného, protože materiál má diskrétní korpuskulární charakter.

Teorie fyziky materiálu – zahrnuje strukturu materiálu, vzájemné vazby mezi atomy, zrna a různé poruchy – makro-pohled, který vyžaduje formulovat pro každý materiál vhodný **konstitutivní model** – kvalitativní závislost mezi napjatostí a deformací.

Pro konkrétní materiál pak je nutné zvolený model vybavit konkrétními **materiálovými charakteristikami** – lze stanovit pouze **experimentálně** na základě vhodně uspořádaných zkoušek.

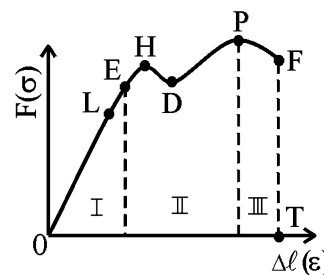
4.1. Tahová a tlaková zkouška

závislost F , Δl , Δa a Δb v měrné části vzorku (homogenní jednoosá napjatost)

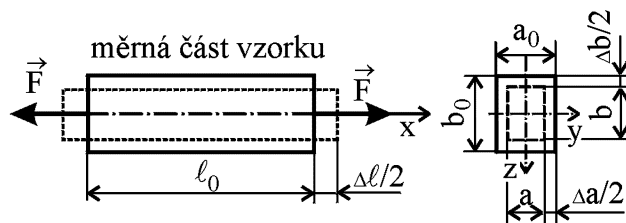
4.1.1. Tahová zkouška materiálu v houževnatém stavu

0 – nezatížený stav	D – dolní mez kluzu
L – hranice lineární závislosti	P – maximální zatížení
E – hranice pružného chování	F – počátek lomu
H – horní mez kluzu	T – úplné porušení celistvosti
- I. oblast pružných deformací
 II. oblast rovnoměrných pružně plastických deformací
 III. oblast nerovnoměrných pružně plastických deformací

I. Oblast pružných deformací

- $\sigma(\epsilon)$ shoda zatěžování a odlehčování,
- $\sigma_x = E\epsilon_x$,
 $E \in (1,9; 2,4) \cdot 10^5$ MPa,
- ohraničena mezí kluzu σ_K ,
- $\epsilon_y = \epsilon_z = -\mu\epsilon_x$, $\mu = 0,3$,

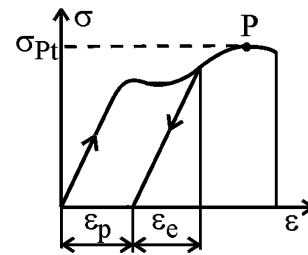

$$\epsilon_x = \epsilon = \frac{l - l_0}{l_0}, \quad \epsilon_y = \frac{a - a_0}{a_0}, \quad \epsilon_z = \frac{b - b_0}{b_0}$$

*4.1 [PPI, 45–54]

II. Oblast rovnoměrných pružně plastických deformací

- deformace měrné části vzorku zůstává homogenní.
- napětí **nelze** určovat z výchozího nedeformovaného stavu.
- $\sigma(\varepsilon)$ při zatěžování nelineární.
- $\sigma(\varepsilon)$ při odlehčování lineární.
- $P \sim R_m$ (rovnoměrné deformace $\rightarrow$ nerovnoměrné).

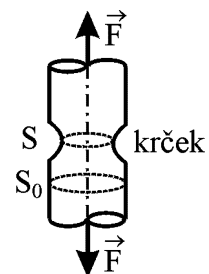
III. Oblast nerovnoměrných pružně plastických deformací

$\sigma(\varepsilon)$ klesající charakter

místní zúžení (**krček**), nerovnoměrná trojosá napjatost

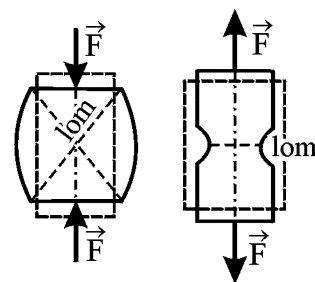
kontrakce $z = \frac{S_0 - S}{S_0}$

oblast končí přetržením tyče – **mezní stav porušení**

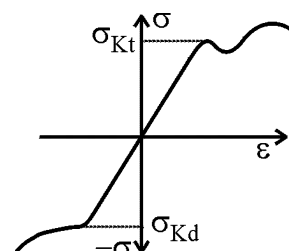

4.1.2. Tlaková zkouška materiálu v houževnatém stavu

- vyloučit změnu přímosti tyče ($l_0 < 1,5d$),
- rovnoměrná deformace $\rightarrow$ rovnoměrná napjatost $\Rightarrow$ rovnoměrné zatížení čel (problém: vznik smykových napětí $\Rightarrow$ obecná napjatost)

- u většiny materiálů $\sigma_{Kt} \doteq \sigma_{Kd}$,
- E a μ přibližně stejné jako u tahu,
- nedochází k lokalizaci plastických deformací,
- síla potřebná k rozvíjení plastických deformací trvale vzrůstá,
- u vysoce tvárných materiálů nevzniká při tlaku tvárný lom.

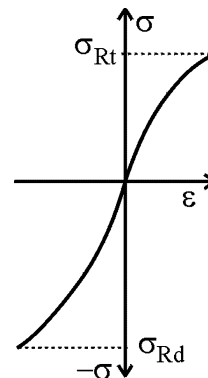
4.1.3. Tahová zkouška materiálu v křehkém stavu

Materiály

- s charakteristickou strukturou – šedá litina, keramické materiály,
- oceli s tranzitním chováním.

Rychlost šíření křehké trhliny vysoká (u oceli cca 1000 ms^{-1}),

σ_{Rt} – **mez křehké pevnosti v tahu**.

4.1.4. Tlaková zkouška materiálu v křehkém stavu

1. $\sigma_{Rd} > \sigma_{Rt}$,
2. křehký lom $\parallel$ s osou vzorku. Není-li odstraněno tření mezi čelem vzorku a čelistí zařízení $\rightarrow$ lomy pod určitým úhlem (cca 45°).

